EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 7. 6. 2022
COM(2022) 256 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Šestnásta výročná správa za rok 2021 o vykonávaní pomoci Únie podľa nariadenia Rady (ES) č. 389/2006 z 27. februára 2006, ktorým sa vytvára nástroj finančnej podpory na stimulovanie hospodárskeho rozvoja komunity tureckých Cyperčanov

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Šestnásta výročná správa za rok 2021 o vykonávaní pomoci Únie podľa nariadenia Rady (ES) č. 389/2006 z 27. februára 2006, ktorým sa vytvára nástroj finančnej podpory na stimulovanie hospodárskeho rozvoja komunity tureckých Cyperčanov

1. ÚVOD

Nariadenie Rady (ES) č. 389/2006[1] (ďalej len „nariadenie o pomoci“) tvorí základ pomoci určenej komunite cyperských Turkov a vyžaduje sa v ňom predkladanie výročných správ Rade a Európskemu parlamentu.

2. PROGRAMOVANIE POMOCI

Od roku 2006 do konca roku 2021 bolo na operácie podľa nariadenia o pomoci naprogramovaných 623 miliónov EUR. V decembri 2021 bola na ročný akčný program na rok 2021 viazaná suma 30,7 milióna EUR[2]. Vo viacročnom finančnom rámci (VFR) na roky 2021 – 2027 sa stanovila viacročná perspektíva programu so zabezpečením stabilného, každoročného financovania. Program pomoci má však výnimočný a prechodný charakter, ktorého cieľom je pripraviť a prípadne uľahčiť úplné uplatňovanie *acquis communautaire* po vyriešení cyperského problému v oblastiach Cyperskej republiky, v ktorých vláda Cyperskej republiky nevykonáva účinnú kontrolu, pričom nariadenie o pomoci, ako aj nariadenie Rady č. 2020/2093[3], ktorým sa stanovuje VFR, umožňujú revíziu v prípade znovuzjednotenia.

3. VYKONÁVACIE MECHANIZMY

Program je realizovaný v tých oblastiach Cyperskej republiky, v ktorých vláda Cyperskej republiky nevykonáva účinnú kontrolu a v ktorých je uplatňovanie *acquis* dočasne pozastavené v zmysle protokolu 10 zmluvy o pristúpení. Pomoc sa realizuje v rámci priameho a nepriameho riadenia.

Práca Komisie prebieha v špecifickom politickom, právnom a diplomatickom kontexte. Poskytnutie takejto pomoci neznamená uznanie akéhokoľvek iného verejného orgánu v daných oblastiach ako je vláda Cyperskej republiky. Pri realizácii programu sú potrebné *ad hoc* úpravy, pri ktorých sa dodržiavajú zásady správneho finančného riadenia. V rámci programov pomoci financovaných zo zdrojov EÚ by za normálnych okolností právny rámec pre vývoj daných programov pomoci tvorili dohody s vládou krajiny, ktorá prijíma pomoc. Takéto dohody však v prípade pomoci komunite cyperských Turkov nie je možné uzatvoriť. Riadenie a zmiernenie inherentného rizika je súčasťou povinností Komisie a k prijatým opatreniam patrí intenzívne monitorovanie zmlúv a poskytovanie podpory prijímateľom, revidované

---

1 Nariadenie Rady (ES) č. 389/2006 z 27. februára 2006, ktorým sa vytvára nástroj finančnej podpory na stimulovanie hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 2667/2000 o Európskej agentúre pre obnovu (Ú. v. EÚ L 65, 7.3.2006, s. 5).

2 Vykonávacie rozhodnutie Komisie z 13. decembra 2021 o prijatí akčného programu pre komunitu tureckých Cyperčanov na rok 2021 [C(2021) 8905].

3 Nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2020/2093 zo 17. decembra 2020, ktorým sa stanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 až 2027 (Ú. v. EÚ L L433I, 22.12.2020, s. 11).

platobné podmienky a opatrný prístup k využívaniu bankových záruk. Pomoc zahŕňa nemalú sumu grantovej podpory, čo si vyžaduje riadenie náročné na zdroje.

Aby sa zabezpečil vplyv, komunita cyperských Turkov musí byť plne zapojená do prípravy na vykonávanie *acquis* vzhľadom na zrušenie jeho pozastavenia v súlade s protokolom 10 po vyriešení sporu.

Programový tím pôsobí prostredníctvom kancelárie na poskytovanie podpory programu EÚ v oblastiach v Nikózii, ktoré nie sú pod účinnou kontrolou. Zastúpenie Komisie na Cypre takisto usporadúva zasadnutia, semináre a tlačové konferencie a komunikuje s cyperskou verejnosťou vo všetkých častiach ostrova, okrem iného aj o programe pomoci. Okrem toho informačný bod EÚ financovaný v rámci programu pomoci vykonáva celý rad akcií zameraných na komunikáciu a zviditeľňovanie, poskytuje informácie o politikách, prioritách a akciách EÚ na podporu komunity cyperských Turkov a propaguje európsku kultúru.

4. VYKONÁVANIE POČAS SLEDOVANÉHO OBDOBIA

4.1. Všeobecný prehľad

Komisia naďalej vykonáva nariadenie o pomoci s hlavným cieľom podporiť znovuzjednotenie. V prípade úplného vyriešenia cyperského problému Rada jednomyseľne rozhodne na základe návrhu Komisie o nevyhnutných úpravách tohto nariadenia.

Medzi činnosti realizované v roku 2021 patrilo pokračovanie mnohých etablovaných a úspešných projektov, ako sú napríklad štipendiá EÚ a opatrenia na budovanie dôvery na podporu Technického výboru pre kultúrne dedičstvo a Výboru pre nezvestné osoby. Z osobitného nástroja sa naďalej financovali iniciatívy technických výborov pre obe komunity.

Podstatnou zložkou programu je aj naďalej grantová podpora. Väčšia pomoc sa poskytla kľúčovým hospodárskym odvetviam v rámci prípravy na urovnanie prostredníctvom projektov zameraných na súkromný sektor, vidiecke oblasti a rozvoj ľudských zdrojov. Pokračovalo úsilie o hmatateľné zlepšenie aktuálnej situácie v oblasti eradikácie chorôb zvierat a bezpečnosti potravín.

V apríli 2021 Komisia prijala dva právne akty: nariadenie (EÚ) 2021/591, ktorým sa do registra chránených označení pôvodu a chránených zemepisných označení (CHOP) zapisuje názov Halloumi/Hellim, a rozhodnutie (EÚ) 2021/586, ktorým sa umožňuje obchodovanie so syrom Halloumi/Hellimom cez demarkačnú líniu po zosúladení výrobných noriem turecko-cyperských výrobcov s normami EÚ v oblasti zdravia zvierat a bezpečnosti potravín. Od 1. októbra 2021 sa na trh EÚ môže pod daným názvom uvádzať iba syr Halloumi/Hellim vyrábaný na Cypre podľa tradičnej receptúry. Následne sa začala séria podporných opatrení na pomoc pri vykonávaní balíka CHOP Halloumi/Hellim v komunite cyperských Turkov.

Stále existujú značné nedostatky, pokiaľ ide o schopnosť prijímateľov účinne vykonávať *acquis* po komplexnom urovnaní. Komunita cyperských Turkov však naďalej dosahovala výrazný pokrok vo viacerých oblastiach a začala lepšie rozumieť výzvam.

Pretrvávajúcim problémom je výstavba kanalizačnej siete v meste Famagusta, pričom Komisia príslušnú zmluvu ukončila v decembri 2013. Spor s bývalým zhotoviteľom bol predložený na rozhodcovské konanie, ktoré stále prebieha. Súbežne bola uzavretá zmluva na súvisiace opravné práce, ktoré sa začali.

Pandémia ochorenia COVID-19 obmedzovala vykonávanie programu pomoci. Komisia pokračovala v zabezpečovaní toho, aby sa napriek daným okolnostiam program realizoval, pričom zavádzala zmierňujúce opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby projekty mohli pokračovať bez prekážok. Vďaka núdzovému balíku sa poskytli najnaliehavejšie zdravotnícke potreby, hospodárska podpora mikropodnikom a MSP a odborné poradenstvo komunite cyperských Turkov.

Ku koncu roka sa v rámci programu pomoci realizovalo 191 zmlúv.

4.2. Pokrok podľa cieľov

Celkovým cieľom programu pomoci je uľahčiť znovuzjednotenie Cypru stimulovaním hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov s osobitným dôrazom na hospodársku integráciu ostrova, zlepšenie kontaktov medzi týmito oboma komunitami a s EÚ, ako aj na prípravu na *acquis*.

Činnosti vykonané v roku 2021 sú opísané ďalej pre každý cieľ nariadenia o pomoci.

4.2.1. Cieľ 1: Rozvoj a reštrukturalizácia infraštruktúry

V rámci Rozvojového programu Organizácie Spojených národov (ďalej len „UNDP“) sa pokračovalo vo vykonávaní nástroja miestnej infraštruktúry prostredníctvom platných dohôd o príspevku podpísaných v mene Únie s Komisiou vo výške 23,4 milióna EUR. Nástroj poskytuje podporu pri príprave a realizácii príslušných investícií do miestnej infraštruktúry. Okrem trinástich významných projektov podporovaných v rámci nástroja miestnej infraštruktúry sa v roku 2021 dokončila aj optimalizovaná tretie výzva na predkladanie návrhov pre miestne komunity, čo viedlo k ďalším štyrom projektom v rámci nástroja miestnej infraštruktúry. V roku 2021 sa začali stavebné práce na Centre pre spoluprácu v obci Kormakitis a bola podpísaná zmluva o projekte a výstavbe na rozšírenie čistiarne odpadových vôd v meste Morphou.

V sektore vodného hospodárstva bola v novembri 2021 dokončená výstavba novej kanalizačného zberača v Nikózii. Tento projekt predstavoval výstavbu 13 km dlhého kanalizačného potrubia na prepravu odpadových vôd z Nikózie do čistiarne odpadových vôd v Nikózii pre obe komunity, ktorej výstavba bola projektom financovaným EÚ a dokončeným v roku 2013. Projekt zníži kontamináciu podzemných vôd a ochráni spoločné vodné zdroje celého ostrova.

Práce na oprave kanalizácie v meste Famagusta sa začali v júli 2021, keď boli správne podmienky na účinné plnenie zmluvy.

Plnenie dvoch zmenených zmlúv na uskutočnenie stavebných prác týkajúcich sa rozšírenia skládky a zariadenia na odplynenie skládky odpadov, ktoré v súčasnosti predstavujú investíciu vo výške viac než 4,5 milióna EUR do nakladania s tuhým odpadom, napriek pandémii COVID-19 značne pokročilo. Vďaka zmenám bolo možné vyrobiť až 0,8 MW elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie (zachytávanie, úprava a spaľovanie skládkových plynov). Vyrobená elektrická energia má poháňať udržateľné čistenie odpadových vôd zo skládok (priesak) v novoinštalovanej čistiarni.

Prijímateľovi sa bohužiaľ nepodarilo využívať skládku odpadu tak, ako sa pôvodne plánovalo, a to ani v prípade čistiarne na úpravu priesaku. Napriek tomu, že čistiareň na úpravu priesaku bola uvedená do prevádzky v roku 2021, následne bola odstavené a viac ako 10 mesiacov sa nepoužívala. To nevyhnutne viedlo k výraznému zhoršeniu investícií. Komisia neúnavne pracuje na náprave tejto situácie a obnovení prevádzky zariadenia.

Zmluvou o poskytovaní služieb na účely budovania kapacít sa v postupoch nakladania s odpadmi v miestnych komunitách zaviedli zásady obehového hospodárstva. Začali sa práce na zriadení prvej neziskovej organizácie zodpovednosti výrobcov za recykláciu odpadov z obalov. Tento proces sa v súčasnosti blíži ku koncu. V rámci tejto iniciatívy sa úspešne otestovalo využitie kalov z čistiarne odpadových vôd v Nikózii, ktoré miestni poľnohospodári uviedli do praxe.

V súlade s integrovaným plánom nakladania s tuhým odpadom financovaným z prostriedkov EÚ sú granty, ktorými sa podporuje osem miestnych komunít s cieľom zlepšiť ich infraštruktúru nakladania s odpadom, v poslednej fáze vykonávania.

V dôsledku renovácie siete monitorovania kvality ovzdušia a zriadenia referenčného laboratória pre kvalitu ovzdušia a paliva sa zlepšila miestna technická kapacita na monitorovanie kvality životného prostredia. Sieť na monitorovanie kvality ovzdušia, ktorá bola v plnej prevádzke počas celého roka 2021, v súčasnosti poskytuje merania väčšieho množstva znečisťujúcich látok na viacerých miestach.

4.2.2. Cieľ 2: Podpora sociálneho a hospodárskeho rozvoja

Program pomoci naďalej pokrýval najnaliehavejšie potreby, ktoré identifikoval sektor zdravotníctva v boji proti pandémii COVID-19, a poskytol núdzový hospodársky balík vo výške 11 miliónov EUR na zmiernenie sociálno-ekonomického vplyvu pandémie.

Projekt „Inovatívne podnikanie a dialóg“, ktorý sa realizuje v spolupráci s organizáciou pre spoluprácu Severného Írska so zámorskými krajinami (NI-CO), bol hlavným prostriedkom na pomoc v boji proti nepriaznivým hospodárskym dôsledkom pandémie. Na grantovú schému „Ochrana zamestnanosti a vytváranie pracovných miest“ bola vyčlenená celková suma 7,2 milióna EUR, na základe ktorej 86 úspešných mikropodnikov a malých podnikov dostane finančné prostriedky do maximálnej výšky 60 000 EUR.

V oblasti rozvoja vidieka sa rozšírila zmluva o technickej pomoci týkajúcej sa poľnohospodárskych poradenských služieb (PPS) a bude ukončená v januári 2024. Jej cieľom je pomôcť cypersko-tureckým poľnohospodárom pri vykonávaní stratégie PPS, ktorá zahŕňa poskytovanie poradenstva, odbornej prípravy a budovania kapacít miestnym poradcom.

S cieľom podporiť vykonávanie balíka týkajúceho sa CHOP Halloumi/Hellim bol v roku 2021 dohodnutý kľúčový zásah v oblasti bezpečnosti potravín a pripravenosti na krízy v hodnote 3,1 milióna EUR. Cieľom projektu technickej pomoci je urýchliť vykonávanie noriem v oblasti hygieny potravín a bezpečnosti potravín, ktoré sú v súlade s EÚ, v komunite cyperských Turkov a zlepšiť pripravenosť na možné krízy súvisiace s chorobami zvierat.

V rámci projektu technickej pomoci na posilnenie kapacít veterinárnych špecialistov v oblasti prevencie, kontroly a eradikácie chorôb zvierat vykonal druhý veľkoplošný odber vzoriek a testovanie zvierat na prioritné choroby (ako napríklad brucelóza a tuberkulóza). Komisia poskytla laboratórne testy, veterinárny spotrebný materiál a služby na odber vzoriek a testovanie zvierat. Odobrali sa vzorky z viac ako 6 100 stád a viac ako 427 000 zvierat (hovädzí dobytok, ovce a kozy) s cieľom detegovať infikované zvieratá a odstrániť ich z poľnohospodárskych podnikov. V dôsledku toho prevalencia brucelózy v komunite cyperských Turkov klesá.

Podpora EÚ takisto prispela k ďalšiemu pokroku v zapájaní súkromných veterinárnych lekárov do odberu vzoriek a testovania zvierat. Okrem toho sa dodalo

laboratórne vybavenie v hodnote takmer 500 000 EUR s cieľom pomôcť zvýšiť rozsah a spoľahlivosť testovania v laboratóriách pre rozbor potravín a v medicínskych laboratóriách.

V sektore vzdelávania sa v rámci projektu technickej pomoci na zlepšenie výučby a učenia umožnilo vykonať analýzu situácie kontinuálneho profesijného rozvoja a analýzu využívania informačných a komunikačných technológií v komunite cyperských Turkov. Komisia naďalej sleduje svoj dlhodobý cieľ, ktorým je zosúladenie vzdelávania detí cyperských Turkov s najlepšími medzinárodnými postupmi.

Dokončil sa projekt vo výške 1,1 milióna EUR na vybavenie základných škôl vedeckými laboratóriami. Nábytok a vybavenie boli dodané a nainštalované v 48 základných školách. Prijímateľovi bolo dodané aj mobilné laboratórium (osobitne vybavený autobus). Pre učiteľov základných škôl, ktorí budú vyučovať v laboratóriách, sa zorganizovala séria praktických školení. Zároveň sa zaviedlo sprievodné opatrenie, ktorého cieľom je poskytnúť usmernenia týkajúce sa účinného využívania a udržateľnosti laboratórií. Pokračovali prípravy na poskytnutie laboratórií stredným školám.

Napriek tomu, že pandémia ochorenia COVID-19 mierne prerušila projekt zameraný na rozvoj učebných plánov pre odborné vzdelávanie a prípravu, projekt pokračoval vo vybraných oblastiach odborného vzdelávania s cieľom zvýšiť zamestnateľnosť mladých ľudí. Prijímatelia opakovane informovali o svojej spokojnosti s projektovými aktivitami a požiadali o predĺženie projektu o ďalšie dva roky.

Prostredníctvom programu hospodárskeho monitorovania vedeného Svetovou bankou sa naďalej uskutočňovala hĺbková analýza, technická pomoc a návrhy na zlepšenie. Program sa zameral na makroekonomickú analýzu a udržateľný rozvoj, podnikateľské prostredie a účinky znovuzjednotenia na obchod, zamestnateľnosť a zručnosti s osobitným zameraním na posilnenie ekonomického postavenia žien a hĺbkovú analýzu osobitných aspektov poľnohospodárskej výroby.

V oblasti štatistiky boli v roku 2021 podpísané dve zmluvy o poskytnutí IT infraštruktúry a technickej pomoci s cieľom zlepšiť poskytovanie služieb a riadenie administratívnych zdrojov údajov. Tieto projekty dopĺňa cielená pomoc poskytovaná prostredníctvom nástroja technickej pomoci a výmeny informácií (TAIEX) Komisie a Svetovou bankou. Projekty sú súčasťou širšej stratégie EÚ na zlepšenie tvorby štatistík v komunite cyperských Turkov.

4.2.3. Cieľ 3: Podpora uzmierenia, opatrenia na budovanie dôvery a podpora občianskej spoločnosti

Výbor pre nezvestné osoby, ktorý je podporovaný v rámci programu pomoci prostredníctvom dohody o príspevku s UNDP, naďalej pokračoval vo vykonávaní terénnych a laboratórnych činností. Z 2 002 nezvestných osôb Výbor pre nezvestné osoby do konca roku 2021 exhumoval 1 184 súborov pozostatkov. Z nich bolo 1 023 geneticky identifikovaných a vrátených rodinám. Pandémia a mimoriadne horúce počasie v roku 2021 výrazne spomalili výkopové práce, čo viedlo členov Výboru pre nezvestné osoby k tomu, aby pokračovali vo vykonávaní ich stratégie pre vykopávanie v prípade nepredvídaných udalostí.

V decembri 2021 bola podpísaná nová dohoda o príspevku vo výške 2,6 milióna EUR s cieľom poskytnúť finančné prostriedky na operácie Výboru pre nezvestné osoby v roku 2022. Celkovo počas obdobia 2006 – 2021 EÚ prispela sumou viac než 30

miliónov EUR, čo predstavuje 75 % celkových finančných prostriedkov poskytnutých Výboru pre nezvestné osoby v tomto období.

Kľúčovým prvkom zmierenia a opatrení na budovanie dôvery podporovaných v rámci programu pomoci zostáva naďalej ochrana kultúrneho dedičstva prostredníctvom Technického výboru pre kultúrne dedičstvo (TCCH) spoločného pre obe komunity, pričom v roku 2021 sa dokončilo 18 projektov. Celkovo získal program kultúrneho dedičstva finančné prostriedky EÚ vo výške približne 22 miliónov EUR. To umožnilo zachovanie, štrukturálnu podporu, fyzickú ochranu alebo obnovu viac ako 107 lokalít kultúrneho dedičstva na celom ostrove.

Nástroj na podporu technických výborov spoločných pre obe komunity naďalej spájal obe komunity a riešil každodenné výzvy Cyperčanov. Napriek pandémii realizovali výbory pre kultúru, životné prostredie, vzdelávanie a zdravie niekoľko cielených činností.

Po úspešnom zavedení pilotného systému štipendií pre obe komunity, ktoré realizovalo hnutie United World Colleges (UWC), nová dohoda umožnila 10 študentom spomedzi cyperských Turkov a 10 študentom z komunity gréckych Cyperčanov začať v roku 2021 medzinárodný program maturitných diplomov v rôznych krajinách. Medzi akcie, ktoré vykonáva UWC, patria aj činnosti zapájania mládeže medzi komunitami a krátke kurzy zamerané na posilnenie postavenia mládeže, aby vo svojej spoločnosti mohla priniesť pozitívnu zmenu.

Podpora občianskej spoločnosti pokračovala aj v roku 2021. Z programu „Občiansky priestor“, ktorý poskytuje technickú pomoc organizáciám občianskej spoločnosti, sa naďalej pomáhali budovať kapacity organizácií občianskej spoločnosti, podporovalo sa prostredie umožňujúce rozvoj občianskej spoločnosti a podnecovalo sa vytváranie sietí a spoločné podujatia s cyperskými Grékmi a inými organizáciami občianskej spoločnosti EÚ. Preskúmala sa zložka aktívneho občianstva občianskeho priestoru, známa aj ako mechanizmus „Grow Civic“, a bude podporovať činnosti organizácií občianskej spoločnosti a aktivistov založené na právach.

V rámci programu „Cyperská občianska spoločnosť v akcii VII“ bolo udelených celkovo 11 nových grantov, najmä pre menšie miestne organizácie občianskej spoločnosti. Väčšina projektov z predchádzajúcej výzvy a výzvy na boj proti obchodovaniu s ľuďmi bola v roku 2021 úspešne ukončená. Zostávajúce projekty sú v záverečnej fáze realizácie. Prijímatelia grantov, ktorí podali žiadosť s partnermi z oboch komunít, pokračovali v spolupráci so svojou protistranou spomedzi gréckych Cyperčanov.

V októbri 2021 začalo združenie Platformy pre ľudské práva realizovať svoj priamy grant financovaný EÚ. Platforma bude monitorovať a podávať správy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, právach utečencov, právach LGBTI+, účasti príslušných zainteresovaných strán, podmienkach zadržiavania a ochrane pred mučením. Takisto bude podporovať obete a posilňovať kapacity občianskej spoločnosti, pokiaľ ide o otázky súvisiace s právami vo všeobecnosti.

V rámci grantovej schémy pre miestnu komunitu sa v Nikózii vybudovalo zariadenie na ubytovanie obetí domáceho násilia. Tento projekt pomohol aj pri zvyšovaní informovanosti a zefektívnení podporných postupov v komunite cyperských Turkov.

4.2.4. Cieľ 4: Približovanie komunity cyperských Turkov k EÚ

Riadením „Programu štipendií v EÚ“ bola od školského roku 2014 – 2015 poverená

Britská rada. Rozpočet, ktorý bol k dispozícii v rámci výzvy, umožnil v školskom roku 2021 – 2022 financovanie 136 štipendií. Tieto štipendiá podporujú študentov v prvom roku ich vysokoškolského štúdia, absolventov v rámci magisterského alebo doktorandského štúdia a výskumníkov a odborníkov pri ďalšom rozvoji ich jazykových a odborných zručností v členských štátoch EÚ.

Od roku 2007 bolo udelených približne 2 000 grantových schém s cieľom umožniť štúdium na viac ako 100 miestach vzdelávania v EÚ, do ktorých je zapojených viac ako 100 univerzít a ktoré pokrývajú 23 cieľových krajín EÚ, a odbornú prípravu vo viac ako 20 rôznych profesiách. Od roku 2022 nahradí Britskú radu ako implementujúceho partnera Goetheho inštitút. S College of Europe bola dokončená dohoda o štipendiách pre najviac troch cyperských Turkov za predpokladu, že spĺňajú kritériá prijatia.

Informačný bod EÚ, ktorý riadi kancelária na poskytovanie podpory programu EÚ v spolupráci so zastúpením Európskej komisie na Cypre, počas roka 2021 svojimi online a offline činnosťami dosiahol vysokú viditeľnosť EÚ. Táto činnosť sa týkala viac ako 20 tém súvisiacich s EÚ vrátane rodovej rovnosti, rodovo podmieneného násilia, práv LGBTI+, práv osôb so zdravotným postihnutím, dezinformácií a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Európska zelená dohoda bola podporovaná prostredníctvom webových seminárov o udržateľnej energii, energetickej efektívnosti, predchádzaní požiarom, nulovom znečistení, odpadovom hospodárstve a odpade z obalov.

Informačný bod EÚ zorganizoval 32 podujatí vrátane rozsiahlej online kampane Deň Európy a 79 opakovaných podujatí, ako aj série online koncertov, prezentácie nových európskych jazykov a umeleckých seminárov. Podujatie prilákalo viac než 15 000 účastníkov. Pripravila a realizovala sa rozsiahla informačná kampaň o zdravom životnom štýle pre všetkých. Nakoniec sa vyprodukovalo 12 bulletinov a deväť infografík/publikácii, bolo distribuovaných 471 informačných produktov a v miestnych médiách sa uverejnilo 289 novinových článkov a odvysielalo sa 11 TV spotov.

Obľúbenosť týchto aktivít potvrdzuje návštevnosť stránky „Abbilgi“ na Facebooku s viac než 2 000 novými sledovateľmi v roku 2021, čo znamená celkový počet22 812 sledovateľov od vytvorenia stránky.

4.2.5. Ciele 5 a 6: Príprava komunity cyperských Turkov na zavedenie a vykonávanie acquis

Nástroj Komisie pre technickú pomoc a výmenu informácií (ďalej len „TAIEX“) sa používa na vykonávanie cieľov 5 a 6 nariadenia o pomoci, a tým pomáha pripravovať komunitu cyperských Turkov na vykonávanie acquis, ktorého pozastavenie bude po nadobudnutí účinnosti komplexného riešenia cyperskej otázky odvolané.

V roku 2021 pomoc pokračovala v 12 hlavných oblastiach alebo tzv. sektoroch *acquis*. Poskytovanie podpory z nástroja TAIEX sa úspešne prispôsobilo online prostrediu a záujem o tento nástroj vzrástol takmer vo všetkých odvetviach. Celkovo bolo v roku 2021 zorganizovaných 147 podujatí nástroja TAIEX, čo predstavuje v porovnaní so 49 podujatiami v roku 2020 veľmi výrazný nárast. Okrem pravidelných činností v rámci nástroja TAIEX sa vyvinulo úsilie o vytvorenie databázy všetkých právnych textov vypracovaných s podporou nástroja TAIEX a o zlepšenie kvality prekladov a tlmočenia v komunite cyperských Turkov.

Odborníci v oblasti zdravia v rámci nástroja TAIEX poskytovali ako súčasť reakcie na pandémiu COVID-19 pravidelnú pomoc. Podpora sa zameriavala na detekčné a

zmierňujúce opatrenia, predovšetkým na opatrenia v oblasti verejného zdravia, účinnú testovaciu stratégiu a očkovacie plány. Odborníci takisto pomohli zlepšovať laboratórne kapacity a vytvoriť sieť farmakovigilančných oznámení v komunite cyperských Turkov.

Naďalej pokračovala podpora obchodu cez demarkačnú líniu (nariadenie č. 866/2004). Nezávislí experti poverení Komisiou v roku 2021 obnovili pravidelné inšpekcie zemiakov, medu a čerstvých rýb.

4.3. Finančné plnenie (zmluvy a platby)

4.3.1. Uzatváranie zmlúv

Komisia v roku 2021 podpísala právne záväzky vo výške 30 miliónov EUR. To znamená, že počet nahromadených zmluvných záväzkov sa podarilo odstrániť, pričom sa zohľadnili ľudské a finančné obmedzenia, nedostatky, pokiaľ ide o pripravenosť na budúce zavedenie *acquis* a udržateľnosť projektov.

4.3.2. Platby

Platby v roku 2021 dosiahli celkovú sumu 38 miliónov EUR (v roku 2020 dosiahli 41 miliónov EUR).

4.4. Monitorovanie

Komisia má priamu zodpovednosť za realizáciu väčšiny projektov (priame riadenie). Miera monitorovania zo strany zamestnancov Komisie je veľmi vysoká, zahŕňa nepretržité kontakty so zhotoviteľmi, neohlásené kontroly, výjazdové zasadnutia a zasadnutia riadiacich výborov. Technická pomoc podporného tímu pre grant naďalej podporovala Komisiu pri monitorovaní plnenia zmlúv o grante a zároveň pomáhala príjemcom grantov pri uplatňovaní pravidiel EÚ týkajúcich sa vykonávania zmluvy o grante, a to aj v prípade sekundárneho verejného obstarávania.

Komisia takisto realizuje niekoľko zmlúv prostredníctvom nepriameho riadenia. Vykonávajúce subjekty, napríklad UNDP, Britská rada a NI-CO podávajú správy Komisii v súlade s príslušnými rámcovými dohodami. Komisia je úzko zapojená do každodenného monitorovania týchto akcií.

4.5. Audit a kontroly

Odporúčania z posledného auditu týkajúce sa systému vnútornej kontroly v oblasti verejného obstarávania, ktorý vykonal Útvar pre vnútorný audit v roku 2017, sa v plnej miere vykonali.

4.6. Hodnotenie

V rámci projektu monitorovania výsledkov pokračovalo preskúmanie vybraných akcií a uskutočnila sa prvá plánovaná odborná príprava zameraná na zlepšenie vnútornej monitorovacej kapacity príslušných zainteresovaných strán. Odporúčania odborníkov zapojených do monitorovania výsledkov týkajúce sa relevantnosti, efektívnosti, účinnosti a udržateľnosti sú v súčasnosti začleňované do preskúmaných opatrení a iných projektov.

V roku 2021 sa ukončilo hodnotenie v polovici trvania programu pomoci. Jeho účelom bolo poskytnúť celkové nezávislé hodnotenie a zhromaždiť dôkazy o pokroku dosiahnutom pri plnení cieľov v rokoch 2013 – 2018 stanovených v nariadení o pomoci. V záverečnej správe sa uvádza, že program pomoci možno považovať za

veľmi relevantný a vzhľadom na osobitné okolnosti v kontexte komunity cyperských Turkov relatívne úspešnú iniciatívu s významnou pridanou hodnotou EÚ.

4.7. Informácie, publicita a viditeľnosť

Celkovo sa v roku 2021 realizovalo 394 opatrení zameraných na zviditeľnenie a komunikáciu, pričom z dôvodu obmedzení súvisiacich s pandémiou COVID-19 prebehli najmä online. Pokročili prípravy brožúr o podpore EÚ v reakcii na pandémiu COVID-19 a o rozvoji súkromného sektora.

4.8. Konzultácie s vládou Cyperskej republiky

So zástupcami vlády Cyperskej republiky prebiehali stretnutia, a to osobne, ako aj online. Komisia sa aj naďalej spolieha na spoluprácu vlády v oblasti overovania vlastníckych práv a uľahčenia práce technických výborov spoločných pre obe komunity. Komisia sa pravidelne stretáva so stálym zastúpením.

5. ZÁVERY

Komisia bude aj naďalej poskytovať pomoc v rámci nariadenia o pomoci s cieľom uľahčiť znovuzjednotenie Cypru stimulovaním hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov, a to prostredníctvom činností, ktoré vykonáva v súlade so šiestimi cieľmi nariadenia o pomoci. V priebehu roka 2021 sa pomoc naďalej zameriavala na oblasti, ktoré sú z hľadiska budúceho súladu s *acquis* zvlášť problematické.

Výsledky pomoci poskytnutej v minulom období a pripravenosť projektov sa budú priebežne zohľadňovať v budúcom plánovaní. Úsilie sa bude aj ďalej zameriavať na dosiahnutie väčšieho vplyvu v prioritných oblastiach pomocou menšieho počtu akcií, ale v rozsiahlejšom meradle.

Komisia je pripravená poskytnúť podľa potreby zdroje na podporu rokovaní o vyriešení cyperskej otázky vedených pod záštitou OSN, a to aj v rámci programu pomoci.